

Koruyucu Meleğiniz Hukuk Mezunu!

Av. Oğuz Kaan Doğan*

Av. Mete Han Doğan*

İçinde bulunduğumuz çağa pek çok isim verilmiş durumda. Ancak bu çağın en iyi ifade eden kavram “Enformasyon Çağı” olmalıdır. Ülkemizde “Bilgi Çağı” olarak kanımızca yanlış nitelendirilen enformasyon çağı, avukatlık mesleğinin icrasında da önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir: Başta mevzuat ve içtihat olmak üzere hukukî kaynaklara erişimin kolaylaşması, avukatların internetin getirdiği imkânlardan yararlanması, çeşitli başvuruların internet aracılığı ile yapılamaya başlanması vb.

Bu gelişmeler ile birlikte, Türkiye Barolar Birliği’nin yaptığı düzenleme sonucu “av.tr” uzantılı internet siteleri açılmaya başlanmıştır. Sitelerin “içeriğinin” doldurulması sırasında Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin öngördüğü sınırlamaların dışına taşılıp taşılmadığı da güncel bir tartışma konusu. Uluslararası bağlantılı hukuk bürolarından, akademik kariyer sahibi avukatların bilirkişilik ünvanlarını reklam niteliğinde kullanması, internette arama motorlarına reklam verilerek büroların tanıtılması gibi. Üstelik adı geçen yönetmeliğe aykırı bu gibi faaliyetlere karşı baroları re’sen görevlendirmiş durumda.

Zaman-mekân ilişkisinin değiştiği enformasyon çağında, Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin yeniden ele alınması da talep edilmekte iken, bu makalede bir yandan Almanya, İsviçre ve Avusturya’da avukatların reklam yapmasına ilişkin mevzuata değinilirken bir yandan da **Alman Avukatlar Derneği ve Avusturya Barolar Birliğinin** mesleki tanıtım anlamında düzenlediği iki ayrı reklam kampanyası hakkında bilgi verilecektir.

Bilindiği gibi 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun Reklam Yasağını düzenleyen 55. Maddesine göre:

* Avukat, Ankara Barosu Üyeleri

Avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.

Bu yasağı düzenleyen Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. Maddesine göre;

İş sağlama amacına yönelik ve meslektaşlarıyla rekabete yol açacak şekilde, internet kullanıcılarını kendi sitesine veya kendi sitesinden bir başka siteye yönlendirecek internet kısa yolları kullanamaz, kullanılmasına izin veremez ve reklam veremez ve alamaz.

Aynı yönetmeliğin 11. Maddesi ise

Bu Yönetmelik kapsamında olanlar; salt ün kazanmaya yönelik her tür girişim ve eylemlerden kaçınmak, iş elde etmek için reklam sayılabilecek her hangi bir girişim ve eylemde bulunmamak, üçüncü kişilerin kendileri için reklam sayılabilecek bu tür eylem ve davranışlarına izin vermemek, engel olmak için gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler.

ibaresi taşımaktadır.

İsviçre Avukatlık Kanununun meslek kurallarını düzenleyen 12. maddesi, avukatların objektif kalarak ve kamunun enformasyon ihtiyacını karşılayacak şekilde reklam yapmasına izin vermektedir.²

Avusturya Avukatlık Kanununun 10. maddesinin 5. fıkrasına göre, avukat mesleki faaliyetleri hakkında gerçek ve nesnel bilgi vermesi ve mesleki yükümlülüklerine uyması halinde reklam yapabilir.³

Son olarak Almanya'daki düzenleme ise şu şekildedir. Alman Federal Avukatlık Kanununun 43/b maddesine göre; Avukat, ancak mesleki faaliyetlerinin şekli ve içeriği hakkında nesnel bilgi vermesi ve şahsi bir olaya yönelik olmaması halinde reklam yapabilir.⁴

Alman Avukatlık Meslek Kurallarının reklamları düzenleyen 6. maddesi yapılacak reklamların çerçevesini çizmektedir.

Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kurallarının 2/6. maddesi de avukatın verdiği bilgilerin yanlış ve aldatıcı olmaması, sır saklama yükümlülüğüne ve sair temel değerlerine aykırı olmamak kaydıyla, sunduğu hizmetlerle ilgili olarak kamuyu

2 Kanun metninin almanca aslı: "Sie können Werbung machen, solange diese objektiv bleibt und solange sie dem Informationsbedürfnis der Öffentlichkeit entspricht."

3 Kanun metninin almanca aslı: "Dem Rechtsanwalt ist Werbung insoweit gestattet, als sie über seine berufliche Tätigkeit wahr und sachlich informiert und mit seinen Berufspflichten im Einklang steht."

4 Kanun metninin almanca aslı: "Werbung ist dem Rechtsanwalt nur erlaubt, soweit sie über die berufliche Tätigkeit in Form und Inhalt sachlich unterrichtet und nicht auf die Erteilung eines Auftrags im Einzelfall gerichtet ist."

bilgilendirme hakkına sahip olduğunu düzenlemiş, bu hükümlere uygun olarak da yazılı basın, radyo, televizyon, elektronik ticari iletişim araçları ve diğer vasıtalarla kişisel reklam yapmasına izin vermiştir.

Bununla birlikte Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kurallarının bu maddesinin açıklamasında avukatların, tabi oldukları ülke tarafından getirilen yasaklama ve kısıtlamalara uymak zorunda olduğuna da dikkat çekilmiştir.

ALMANYA ÖRNEĞİ: AVUKATSIZ İMZA ATMAYIN

Bu makale kapsamında incelenecek iki reklam kampanyasından ilki Alman Avukatlar Derneği'ne (Deutscher Anwaltverein) ait. "Güvenmek iyidir, avukat ise daha iyidir" sloganı ile başlatılan kampanya, geniş bir reklam mecrası sunuyor. Otobüs ve metrolara verilen reklamların yanı sıra broşür, internet bannerı, takvim, açacak, buz kazıyıcı, şemsiye, çanta, tükenmez kalem, sırt çantası, şapka, şeker, çakmak ve not defteri gibi materyaller üzerindeki sloganlar ile reklam imkânı veriliyor.

Genellikle sloganı kapsayan fotoğraflarla desteklenen reklamlarda broşür ve benzeri materyaller ücretsiz olarak avukatlar tarafından kendi bilgileri eklenerek kullanılabilirken, üzeri baskılı promosyon ürünleri ise dernek tarafından satılıyor.

Reklamlardaki genel tema, bir hukuki uyuşmazlıkta ya da danışma konusunda avukata ihtiyaç olduğu vurgusu üzerine. Bu sloganlardan bazıları şu şekilde;

- Koruyucu meleğiniz hukuk mezunu!
- Maliye sorar, avukatınız cevaplar.
- Ne kadar emekli maaşı aldığınız emeklilik belgenizde yazar, ne kadar almaya hakkınız olduğunu avukatınız söyler.
- Dikkat! Avukatsız bir inşaat sözleşmesi güvensizdir.
- Eğer bir avukata ihtiyacınız olduğundan emin değilseniz, kesinlikle bir avukata ihtiyacınız vardır.
- Avukatsız imza atmayın!
- Alım sözleşmenizin tuzaklar içerip içermediğini öğrenmek istiyorsanız bu kitapları okuyun (Onlarca hukuk kitabı)
- En çok kaza, yazı masasında (imza esnasında) meydana gelir
- Gerçek bir avukat sadece davanızı bilmez, sizi de tanır.
- Bir avukata gidin, mecbur kalmadan önce!
- Bir avukat maliyetlidir, avukatsız olmak daha da maliyetlidir.
- İyi bir danışma/n pahalıdır, kötü bir danışma/n daha pahalıdır.
- Kahramanların da emeklilik planları vardır

- Sırlarınız herkese anlatın; anlattığınız kişi, avukat olduğu sürece.
- İmzanız sizi zengin de yapabilir, iflas da ettirebilir.

AVUSTURYA: AVUKATINIZA HER ŞEYİ İTİRAF EDEBİLİRSİNİZ.

Avusturya Barolar Birliği (ÖRAK) tarafından yapılan reklam kampanyası, 2008 yılı Mart ayında başlatılmıştır. Kampanyanın amacı, 21. yüzyılda rekabetin artması ve kamuoyu önünde tanınmanın yarıya bir adım önde başlamak anlamına gelmesi şeklinde açıklanıyor. Çok sayıda insanın bir avukata danışma ihtiyacı duyduğunda tedirgin olduğuna dikkat çekilerek, bunu gidermek için reklama başvurulduğu belirtiliyor.

Kampanyadaki sloganlardan bazıları şöyle:

- Beyaza (çıplak) imza, sizi çıplak bırakabilir.
- Bir hakka sahip olmakla onu elde etmek arasındaki fark, sizin avukatınızdır.
- Avukatınıza her şeyi itiraf edebilirsiniz.
- Güvenmek iyidir, sır saklama yükümlülüğü daha iyidir.
- Uykusuzluğa karşı etkilidir.
- Manevi tazminat, acılarınızı dindirebilir.

Almanya'daki reklam kampanyası ve görselleri ile ilgili olarak Alman Avukatlar Derneği'nin internet sitesine⁵, Avusturya'daki reklam kampanyası için ise Avusturya Barolar Birliği'nin sitesine bakılabilir.⁶

DEĞERLENDİRME VE TÜRKİYE İÇİN BİR ÖNERİ

Her iki ülkede yapılan reklam kampanyaları, o ülkelerdeki avukatlara ilişkin reklam mevzuatıyla birlikte incelendiğinde, kanunî düzenlemelere aykırı bir husus görülüyor. Öncelikle bu kampanyaların bağımsız reklam ajansları tarafından değil de baroların anlaştığı reklam ajanslarına hazırlatılmış olması, avukatın reklam yaparken meslektaşlarını kötüleyecek bir ifadeye bulunmamasını sağlıyor.

Yukarıda ifade edildiği gibi bu reklam kampanyalarındaki ortak amaç, artan rekabetin kamuoyunda tanınır olmayı zorunlu hale getirmesi ve rekabetin bu yüzyılda sadece serbest piyasada değil hizmet sektöründe de kendini iyiden iyiye hissettirmesi.

Çağın getirdiği yeni ilişkiler ile birlikte uyuşmazlıkların artması, hukuki yollara başvuruları da artırmış durumda. Sıradan vatandaşın hukukî sorunlarını çözmek istemesi halinde karşısına çıkan karmaşık hukuki prosedürler, hak sahibi olmaktan bir adım ileri geçerek o hakka kavuşma açısından bireyi umutsuz hale getirirken, avukata başvurup başvurmama konusunda da kafalarda soru işaretleri bırakmakta.

5 www.anwaltverein.de/leistungen/werbung

6 www.oerak.at/www/getFile.php?id=1039

Söz konusu reklam kampanyaları, sıradan vatandaşa hak sahibi olmakla o hakka kavuşmak arasındaki farka dikkat çekerken bir yandan da bu hakkın en iyi şekilde bir avukat vasıtasıyla elde edilebileceğini vurguluyor. Bu iki unsur dikkate alındığında Almanya ve Avusturya'da avukatların meslekî açıdan rekabete aykırı olmayan bir tanıtım yaptıkları sonucuna ulaşıyoruz. Avukat meslek örgütlerinin metro, açık alan ve otobüs gibi kamuoyuna çabuk ve rahatça ulaşılacak mecralarda avukatlık hizmetlerinin faydalarını tanıtması kanımızca Türkiye açısından da dikkate alınacak bir örnek.

Zaman zaman başta adli yardım ya da CMK hizmetlerinde avukatlık hizmetlerinden vatandaşların yararlanabileceğine dair afişler adliyelerde boy gösteriyor. Yürürlükteki mevzuata göre Türkiye'de avukatların bireysel olarak reklam yapması mümkün görünmemekte, ancak başta Türkiye Barolar Birliği olmak üzere baroların, yukarıdaki örnekleri dikkate alarak kamuoyuna avukatlık hizmetlerini tanıtmak amacıyla reklam çalışmaları yapmasının faydalı olacağını düşünüyoruz.

Kamu hizmeti gören avukatların verdiği hizmetlerin farkındalığını gündeme getirmek, hukuk devleti ilkesinin vatandaşın kafasında yerleşmesi açısından faydalı olacağı kanaatindeyiz. Her ülkenin kendine has şartları göz önüne alındığında reklamlarda kullanılacak materyal konusunda da zengin örneklere sahip olduğumuzu düşünüyoruz.